

Amsterdam, 28 februari 2019

Geachte Commissie,

Donderdag 7 maart bespreekt u in het Algemeen Overleg Leefomgeving met de Staatssecretaris hoe de leefomgeving te verbeteren. Dat is belangrijk en nog steeds hard nodig. Daarom verzoekt Milieudefensie u zich in te zetten voor:

- Écht gezonde lucht, zoals de Wereldgezondheidsorganisatie adviseert
- Meer ruimte voor fietsen, wandelen en betaalbaar ov, voor iedereen
- Ambitieuze en eerlijke maatregelen voor uitstootvrij verkeer

Wij vragen u om, voorafgaand aan de vergadering, uw inzet op deze punten te bekrachtigen door hiervoor te tekenen, net als meer dan 30.000 Nederlanders die onze petitie hebben getekend. Hieronder geven wij u enkele ideeën over wat u kunt doen om bovenstaande doelstellingen dichterbij te brengen.

Echt gezonde lucht, zoals de Wereldgezondheidsorganisatie adviseert

De normen beschermen ons niet

Met de huidige luchtkwaliteitsnorm "accepteert" Nederland gezondheidsrisico's door fijnstof en stikstofdioxide die honderden tot zelfs tienduizenden keren hoger zijn dan de risico's van andere schadelijke stoffen. En dat terwijl alle Nederlanders worden blootgesteld aan vervuilde lucht. Dit blijkt uit een [onderzoek van Royal HaskoningDHV](#) in opdracht van Milieudefensie. Het argument dat de lucht schoon genoeg is 'want we voldoen aan de normen' kan dus definitief naar de prullenbak. Bij dezen bieden wij u het rapport aan. De staatssecretaris heeft de conclusies onderschreven, zo blijkt uit de brief op uw agenda.

Daarom vragen we u zich uit te spreken voor het opnemen van de WHO advieswaarden als afrekenbaar doel voor het Schone Lucht Akkoord, inclusief een duidelijk tijdspad en concrete maatregelen voor de weg daarnaartoe.

Meer ruimte voor fietsen, wandelen en betaalbaar ov, voor iedereen

Een eerlijke omschakeling naar uitstootvrij verkeer vraagt om een routekaart waar iedereen aan kan meedoen. Hoewel elektrische auto's zeker een rol kunnen spelen in de transitie naar uitstootvrij verkeer, zijn zij niet de heilige graal: niet iedereen kan zich zo'n auto permitteren; ook elektrische auto's nemen veel ruimte in; en duurzame grondstoffen en energie zijn nog onvoldoende aanwezig¹. Daarom is een routekaart naar uitstootvrij verkeer nodig. Wij vragen u om die routekaart te gaan maken en uw investeringen daarop aan te passen.

---

1 Zie ook deze opinie in de Volkskrant: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/elektrische-auto-is-maar-een-deel-van-de-oplossing-~b3344882/>

Ambitieuze en eerlijke maatregelen voor uitstootvrij verkeer

Het Rijk moet zelf maatregelen nemen voor betere luchtkwaliteit

Uit de NSL Monitoringsrapportage 2018, die op uw agenda staat ter bespreking, blijkt dat de slappe Europese normen nog steeds niet overal gehaald worden. Fijnstofconcentraties zijn niet afgenomen en het aantal overschrijdingen van de norm is zelfs toegenomen. Ook voor stikstofdioxide wordt nog steeds niet overal aan de normen voldaan: in 2017 werd op maar liefst 840 plaatsen² in Nederland de stikstofdioxide norm overschreden. Dat is schadelijk en onwettig. Meer ambitieuze maatregelen zijn dus hard nodig om de lucht gezond te maken.

Het Schone Lucht Akkoord biedt daar natuurlijk de uitgelezen kans toe. Dat SLA kan alleen een succes worden als overheden op alle niveaus hun steentje bijdragen, dus ook de Rijksoverheid. Want ook uw Kamer kan belangrijke maatregelen nemen om de hoeveelheid giftige stoffen in de lucht te verlagen. Dat kan door zelf maatregelen te nemen, zoals het verlagen van de snelheid op snelwegen, in het bijzonder op ringwegen waarlangs veel mensen wonen. Het verlagen van de maximumsnelheden werkt ook goed tegen files³ en tegen CO₂⁴). U kunt ook door gemeenten meer mogelijkheden te geven effectief beleid te voeren, zoals het mogelijk maken van een cordonheffing of een zero emissie milieuzone.

Wij vragen u zich uit te spreken voor ambitieuze Rijksmaatregelen in het SLA en daarbuiten, waarbij niet al bij voorbaat maatregelen worden uitgesloten omdat die politiek onwelgevallig zijn.

De Rekenkamer vraagt opnieuw om meer zicht op de effectiviteit van beleid

Een eerlijke en open blik naar de daadwerkelijke effectiviteit van een breed spectrum aan maatregelen leidt tot het meest doelmatige beleid. Daar schortte het volgens de Europese Rekenkamers in het eerdere Nederlandse luchtkwaliteitsbeleid aan: "Het onderzoek wees uit dat de verantwoordelijke Minister weinig zicht had op de effectiviteit en de kosten van die maatregelen. Er was daardoor te weinig informatie om te kunnen beoordelen of de mix van landelijke en lokale maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren optimaal was geweest", zo leest u in de brief van de Algemene Rekenkamer die als vergaderstuk op de agenda staat. Daarom adviseren de Europese Rekenkamers voor Nederland⁵:

- voer regelmatig evaluaties uit om zo informatie te verkrijgen over de efficiëntie van de maatregelen en beleid zo nodig tussentijds bij te sturen;
- zorg dat financiering gekoppeld wordt aan resultaten. Zo kan de Rekenkamer en de overheid de kosteneffectiviteit van specifieke beleidsmaatregelen inschatten.
- Voer vooraf een volledige maatschappelijke kosten-batenanalyse uit, waarbij ook de niet-financiële gezondheidseffecten van iedere mogelijke maatregel worden doorgerekend. Er is informatie nodig over de gezondheidswinst en de kosten van iedere maatregel om de kosteneffectiviteit per maatregel te kunnen beoordelen.

Wij vragen u deze adviezen stevig te verankeren in de voorbereiding en uitvoering van het SLA.

---

2 840 overschrijdingen betreft het zogenaamde statistisch verwachte aantal overschrijdingen. Dit is expliciet niet een 'worst case' scenario, maar het daadwerkelijke aantal overschrijdingen in 2017, zo benadrukt het RIVM.

3 <http://www.verkeerskunde.nl/system/xmail/statistics/nieuws/2019/de-130-km-u-maatregel-gewikt-en-gewogen-meer-of.56855.lynkx#.XGWZfGoBPCo.twitter>

4 <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/heeft-het-zin-om-de-maximumsnelheid-op-wegen-omlaag-te-doen/>

5 Joint Audit pagina 20 en 21

Oude benzine-auto's stoten extreem veel NO₂ uit

Zelf buiten de effecten van bijvoorbeeld 'dieselgate', blijken de emissies van veel soorten voertuigen in de praktijk tegen te vallen. Er is meer uitstoot dan op papier wordt verwacht. Oude benzineauto's blijken bijvoorbeeld fors meer stikstofdioxide uit te stoten, blijkt uit het TNO rapport dat op uw agenda staat. Vervolgonderzoek is reeds aangekondigd en wordt hopelijk snel en goed uitgevoerd. Mocht inderdaad blijken dat de slecht presterende oude benzine-auto's geen uitzondering maar regel zijn, dan geeft dit extra noodzaak om het instellen van milieuzones voor oude benzineauto's weer mogelijk te maken.

Deze tegenvaller voor luchtkwaliteit past in een trend. Tevens ontdekte TNO namelijk dat euro 6 bussen, vuilniswagens, graafmachines, tractoren, shovels, en euro 5 en euro 6 dieselbestelwagens in de praktijk veel meer uitstoten op de weg dan volgens de testen zou moeten⁶. Dit zal opnieuw gaan leiden tot tegenvallers in de luchtkwaliteitsberekeningen. En dan zal – zoals in het verleden al meermaals is gebleken – duidelijk worden de luchtkwaliteitsprognoses opnieuw te rooskleurig zijn. Daarom is het nodig om een ruime marge in acht te nemen, zodat daadwerkelijk de gewenste verbetering in de luchtkwaliteit bereikt wordt. Dit geldt overigens ook voor het NEC, waarin, blijkens de stukken op uw agenda, nog gekoerst wordt op normopvulling en 'waarschijnlijk halen van de normen' in plaats van daadwerkelijke verbetering van de luchtkwaliteit.

Wij vragen u om zowel in het SLA als in de NEC rekening te houden met toekomstige tegenvallers en een ruime marge in acht te nemen om doelstellingen daadwerkelijk te bereiken.

Wij hopen dat u zich voor bovenstaande punten in wilt zetten, voor de gezondheid en de leefkwaliteit van alle Nederlanders. Als u vragen heeft, meer informatie wilt of misschien wel heel andere ideeën heeft die u aan ons wilt voorleggen, horen we natuurlijk graag van u.

Hoogachtend,
Anne Knol
Campagneleider verkeer
Milieudefensie

---

6 TNO rapporten 2018 R11328, 2018-R10313, STL-RAP-0100315536, 2018 R11114, 2017 R11473